

Piše: Igor Isailović

Suština ispred forme

Konačno su ekonomske teme i potencijalno nove investicije zauzele svoje mesto u razrušenom privrednom sistemu koji su ovih godina razjedali korupcija, ratovi i neosnovano trošenje i razvlačenje. Površnom analizom svih sistema u državi, bilo da je to javni sektor, bilo da su u pitanju društva u restrukturiranju, bilo da su to društva u javnoj svojini ili da su u pitanju penziono-zdravstveni fondovi, nesumnjivo se može zaključiti da je privreda na kolenima.

Detaljna analiza se i ne preporučuje jer bi generatori eventualnih promena bili demotivisani za bilo koju promenu.

Način razmišljanja i sistem kako bi promene trebalo sprovesti biće presudni za bilo koju promenu koja se planira sprovesti u narednom periodu. Jedno je sigurno, teme kojima se bavi današnja Vlada Republike Srbije prvi put se otvaraju i zbog toga treba pružiti svaku podršku izvršnim organima vlasti. Po prvi put je neko ozbiljno počeo da se bavi optimizacijom javnog sektora i potrošnje u tom sektoru, i to je očigledno. Na racionalizaciji je urađeno mnogo, ali ne dovoljno.

Pojačana je i aktivnost zakonodavnog organa, te smo svedoci da su ovih dana na dnevnom redu skupštine bili ili će biti propisi koji sistemski menjaju dosadašnja pravila poslovanja. Promene su vršene nabolje, ali postoje određeni propusti koji bacaju senku na dobru nameru.

Stečajni postupak

Izvršene su izmene stečajnog postupka u delu koji je do sada bio predmet raznih zloupotreba, posebno kada je reč o reorganizaciji privrednih društava, međutim, propušteno je da se neki problemi iz prakse bolje normiraju ili da se uvedu neka

Potrebno je pre svega, kao što to rade i privatnici, sprovesti ozbiljne mere u reorganizaciji poslovanja državne uprave i to tako što:

- trebalo bi izvršiti detaljnu analizu koji sve organi, organizacije, agencije, direktorati, uprave i slično čine državnu upravu, te ko ima koja prava i obaveze po materijalnom pravu;
- trebalo bi utvrditi koliko je službenika potrebno i koju normu je neophodno da ispuni svaki službenik kako bi državni organi bili pravi javni servis građana;
- trebalo bi otpustiti višak službenika jer višak zaposlenih opterećuje sistem i budžet mnogo više nego da se tim ljudima svaki mesec isplaćuje naknada za nezaposlenost. Naime, dokazano je da zaposleni koji ne rade ili nedovoljno rade demotivisu zaposlene koji žele da rade;
- trebalo bi tehnološki osavremeniti upravu kako zbog trivijalnih problema ne bi bilo prepreka u funkcionisanju sistema. Danas nema čoveka kome se nije desilo da nije dobio najprostiju ispravu od državnog organa zbog toga „što je štampač bio u kvaru“ ili je „pao sistem“. To je nedopustivo za jedan ugrožen sistem kakav je naš. I najskuplji štampač na svetu jeftiniji je od usporenog ili zaustavljenog državnog sistema;
- trebalo bi uvesti sistem kontrole, bodovanja i nagrađivanja službenika. Bodovanje u relizaciji norme, bodovanje u broju potvrđenih rešenja, bodovanje u poštovanju discipline i ophođenju prema građanima trebalo bi da budu jedini relevantni razlozi za otpuštanja, napredovanja ili nagrađivanja.

nova pravila. Svedoci smo da problemi u poslovanju obično ne zahvataju samo jedno privredno društvo već često cele poslovne grupacije, ali izmenama pravila o stečajnom postupku nije predviđena mogućnost izrade grupnog, unapred pripremljenog plana reorganizacije iako je prava reorganizacija za poslovnu grupaciju moguća samo ukoliko se izvrši reorganizacija čitave grupacije.

U praksi se naime dešava da se iniciraju reorganizacije za svako društvo u grupaciji u posebnom postupku. To dalje prouzrokuje nekoliko postupaka koji de facto blokiraju pravosudni sistem i koji sigurno nisu ekonomičniji i efikasniji kako za poverioce, državu, tako i za stečajnog dužnika i njegove zaposlene, koji nestrpljivo očekuju novi početak. Ukoliko se kojim slučajem ne usvoji bar jedan plan reorganizacije za bilo koje društvo,

to dalje znači da će čitava grupacija biti ugrožena jer su obično društva u grupaciji bili jemci za obaveze prema trećima.

Javnost je nesumnjivo prepoznala i zdušno podržava napore izvršne vlasti, posebno što je konačno srezala prihode javnog sektora, najavila racionalizaciju državne uprave, konačno rešila da na pravi način privatizuje preostala 502 društvena preduzeća, započela odlučnu borbu za uvođenje fiskalnog reda u oblastima u koje do sada niko nije hteo ili smeo da zadire, što je Srbija konačno postala otvorena za nove investicije i strane investitore, što je rešen ogroman problem nacionalnog avioprevoznika, što su započeti veliki građevinski poduhvati u prestonici i što se planiraju veliki infrastrukturni poduhvati.

Građani takođe očekuju da se sve ostale promene vrše sistemski tako da suština bude iznad form.

Notari – javni beležnici

Konačno je Srbija dobija javne beležnike, koje smo toliko dugo čekali kako bi konačno građani imali posla sa ljudima iz struke, tj. kako bi konačno izbegli nepotrebna čekanja po šalterima i rasprave sa birokratama koji nisu dovoljno dobro poznavali prava i obaveze građana. Međutim, organizovanje, ovlašćenja i priprema za početak rada mogli su mnogo bolje da budu urađeni i propisani.

Naime, od javnih beležnika, posebno zato što je priprema za početak rada trajala nekoliko godina, najmanje smo očekivali efikasnost, konkurentnost i pismenost. Svedoci smo, međutim, da su sistemski zakoni, koje javni beležnici danas primenjuju, doneti po hitnom postupku i bez stručne rasprave. Takođe smo svedoci da su javni beležnici započeli obavljanje svojih javnih ovlašćenja bez tarife, softvera itd. U praksi, što se i moglo očekivati, imajući u vidu da se kasnilo sa svim pa čak i sa donošenjem sistemskih propisa u ovoj oblasti, postoje ozbiljni problemi koji su dodatno usporili privredna kretanja, umesto da privrednicima olakšaju poslovanje. Naime, javni beležnici bez ikakvog validnog razloga odbijaju da overe ugovore o prodaji stanova koji su u izgradnji, što je besmislica koja može skupo da košta ionako urušenu građevinsku industriju.

Ovlašćenja i očekivanja od javnih beležnika su, najblaže rečeno, diskutabilna. Naime, advokati, ali i udruženja sudija i studenata Pravnog fakulteta, osnovano ističu da su ovlašćenja javnih beležnika izvan granica postavljenih Ustavom kao najvišim pravnim aktom države.

Ustavom je propisano da „**pravnu pomoć pružaju advokatura, kao samostalna i nezavisna služba, i službe pravne pomoći koje se osnivaju u jedinicama lokalne samouprave, u skladu sa zakonom**”.

Izmenama seta zakona iz ove oblasti ne samo što je javnim beležnicima povereno da pružaju pravnu pomoć već je propisano da isključivo oni imaju pravo na pružanje pravne pomoći iz određenih oblasti.

To su dakle neustavne odredbe. Intencija zakonodavstva i izvršne vlasti da se uvede određeni red i uspostavi veći stepen pravne sigurnosti u promet nekretnina jeste apsolutno ispravna, međutim, ponuđena rešenja ne samo da nisu u skladu sa Ustavom već nisu ni realna. Naime, nerealno je očekivati od javnih beležnika, niti od bilo koga trećeg, da će svojim aktivnostima povećati pravnu sigurnost građana u ovoj oblasti. Nerealno je očekivati da će notari, imajući u vidu njihovu malobrojnost, ali i nedovoljno iskustvo u odnosu na, na primer, advokate kojih je 10 puta više i koji su obrazovani daleke 1862. godine, bolje izvršiti pravnu analizu potencijalne investicije, niti je pravedno da oni svojom imovinom odgovaraju za sve eventualne propuste.

I naravno, ono što smo mogli i da očekujemo i što bi svako razuman uradio da je na mestu notara, budući da je za pravnu sigurnost potrebno pre svega da se uspostavi red u javnim registrima nepokretnosti, notari se u ugovorima koje sami sastavljaju ograđuju od raznih vrsta odgovornosti.

Dakle, notare smo očekivali, ali je potrebno ponovo razmotriti pravu meru njihovih ovlašćenja i odgovornosti kako bi pravni sistem mogao nesmetano i efikasno da funkcioniše, jer je neralno i neustavno da nastavi sa primenom sadašnjih propisa.

Građane će mnogo više zanimati kako će se propisi u stvarnosti primenjivati, a ne šta je bila namera zakonodavstva. Da bi propisi bili primenjivi, pravno perfektni, neophodna je javna debata o svakom propisu, u koju je neophodno da se uključe

sve strukovne asocijacije, jer simulacija primene propisa može biti veoma bitna za funkcionisanje sistema.

I za kraj, poređenja radi, **više stabala poseći će drvoseča koji je pola sata duže oštrio**

sekiru od drvoseče koji je pola sat pre otišao u šumu sa tupom sekirom.

Igor Isailović, advokat